SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:876

av Tony Ring (M)

Miljöprövning av småskalig vattenkraft och dammar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en proportionerlig och samhällsekonomiskt väl avvägd tillämpning av regelverket vid miljöprövning av småskalig vattenkraft och dammar, med särskild hänsyn till kulturmiljöer, energiproduktion, vattenförsörjning och totalförsvarets behov, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den småskaliga vattenkraften har under århundraden bidragit till Sveriges industriella utveckling, energiförsörjning och framväxten av levande samhällen. Runt dammar, kvarnar och kraftverk har kulturmiljöer utvecklats som i dag utgör en betydelsefull del av vårt gemensamma kulturarv.

Dessa miljöer representerar inte enbart historiska värden. De bidrar även till lokal fossilfri elproduktion, vattenhushållning, biologisk mångfald, rekreation, besöksnäring och landsbygdens attraktivitet.

Den moderatledda regeringen har genomfört viktiga förändringar av regelverket för vattenkraftens miljöprövning. De lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2026

innebär förbättrade möjligheter att beakta vattenkraftens betydelse inom ramen för EU:s miljölagstiftning.

Det är nu angeläget att följa upp hur förändringarna tillämpas i praktiken och säkerställa att de får avsedd effekt.

En dammutrivning kan innebära betydande och i vissa fall oåterkalleliga förändringar av landskapet. Kulturhistoriska miljöer kan försvinna, etablerade ekosystem förändras och förutsättningarna för vattenförsörjning, näringsverksamhet och boende försämras.

I Örebro län finns flera exempel på hur dessa frågor aktualiserats. Bruksmiljöerna i Skyllberg och Haddebo illustrerar betydelsen av att beakta kulturhistoriska värden, medan frågorna kring Tisaren visar vikten av att vattenförsörjningen ges tillräcklig tyngd i bedömningarna.

I ett förändrat säkerhetspolitiskt läge behöver även vattenförsörjningens och den lokala elproduktionens betydelse för samhällets beredskap och totalförsvaret uppmärksammas.

Inför beslut om långtgående åtgärder, såsom utrivning av dammar, bör därför en samlad bedömning göras av åtgärdens miljömässiga, kulturhistoriska, ekonomiska och samhälleliga konsekvenser. Alternativa lösningar, exempelvis fiskpassager och anpassad vattenreglering, bör utredas där sådana kan tillgodose miljökraven utan att andra betydande samhällsvärden går förlorade.

Regeringen bör följa upp myndigheternas tillämpning av det förändrade regelverket och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att det handlingsutrymme som EU:s regelverk medger används fullt ut.

En god vattenmiljö är ett viktigt samhällsintresse, men miljöarbetet måste bedrivas med ett helhetsperspektiv. Vi ska inte i vår strävan att värna naturmiljön samtidigt förstöra oersättliga kulturmiljöer, försämra vattenförsörjningen eller försvaga Sveriges energiberedskap.

Tony Ring (M)